

HAVA DURAĞI

Düşünce, Kültür, Sanat, Edebiyat

Nasılsınız?

Kısa film çekiyoruz; binalar, sokaklar, meydanlar, kampüsler, cezaevleri, tarlalar, sanal ortamlar; konum setinden konum setine geçiyoruz:

Yüzünün görülmesine gerek yok, korkuluğa benzeyen bir beden; sol göğse götürülen sağ el, militarizmin yeni yerel simgesi...

Çuval-örnek istiflenmiş bir gürûhun toplandığı salon; tek tip sırtışlarla maskelenmiş yüzlerinin arka plânlarında nefretler gizli; hayatın atardamarlarına karşı...

Bir kampüs kapısından giriyor kamera, kürsüsünü peşkeş çekmiş prof, mitolojilere iliklemiş boyun bağını, gözleri güvenliğe emanet, kelepçeler tasarlıyor öğrencilerine...

Topal Viktor Anıları'nda işaret ettiği "siyasal köpek" ile ilişkili olmasın sakın, adliye binası bahçesinde oynayan başıboş kızılderililer güç alıp çitlerden, korkunç salyalar salıyor "Kızıl Meydan'a. Toprağı bol olsun Yiğit Okur'un!

İftar merasimi şiir şöleni, sarayda panayır var ramazanda: Öldürmeye intikam içmiş şuara, yaşatmaktan edip istifa. "Yeminlerini kalkan yapmak" adına ve yüzünden okumaya, trollük vesikası manzumelerinin ekran görüntüsünü alıyorlar GSM'lerine...

İnilteler geliyor dört yandan, hangisine odaklansa çıldırıyor oradan oraya zıplayan kamera: Uçurtmayı Vurmasınlar'ın sonsuz gösterimi sürüyor, bebekler büyürken birlikte, inim inim ana dolu, Anadolu...

Aferin onlara, nasılsa boğulmadan geçmişlerse karşıya, bir ağıt tutturmuşlar, eski ilticalardan kalma, "Şu anda İstanbul'da olmak vardı anasını satayım!" diyorlar, her biri Yurdatapın, Demirağ...

Cesur bir haber şu sıralar: Tarlalar dolusu domates, elde kalmış, çıkamıyormuş çarşı pazara...

Çürük domateslere odaklanıyor kamera; muhayyel bir manzara, hızla geçen konvoyla doğru, kitlesel, ısıklar!...

Bir sonraki Hava Durağı'nda buluşmak üzere...

"Duman"da Kaybolmuş Bir Adam: Turganyev

Canan F. ÇAVDAR

Kelimeler! Neyi ifade ettiklerini bildiğimiz; ama kafa karıştırması için anlamlarını körelttiğimiz kelimeler... Bu aynı zamanda bir cinayet örneğidir: Kelimelerin ölümü ya da kelimeleri öldürenler... Kavramsal çatışmalar da işte böyle başlar. Şimdi, bizler şunu bir düşünelim: Çatışmanın içerisine nasıl ve kimler tarafından düşeriz? Cevabımız basit: Duman'da kaybolmuşlar tarafından.

Bir Özgürlük Masalı: Dumanlı Yaşam Biçimi

Duman kelimesi, bilinen anlamıyla "tozların ya da sisin yarattığı bulanık" durumu veya "halimiz çok kötü/fena" gibi mecazi bir ifadeyi vurgular. Ayrıca kelime kökeninde duman, "sis, bulut" sözcüklerinden günümüze evrilmiştir. Bundan olsa gerek, "soğuk" kelime anlamı ve karşılığı da vardır. Sis halinde ise başımıza gelebilecek en kötü durum, tabii ki kaybolmak, mevcut olan bir şeyi kaybettirmek, yaptıklarınıza ait sorumluluk da almamaktadır. Çünkü sisten hiçbir şey görünmemektedir. Hayatımızda kötü örneklerden biri ise, dumanlı yaşam biçimidir.

Peki, bu dumanlı yaşam biçimi ya da dumanı kelimelere yansıtanlar, hayatımızın en önemli kavramları üzerinde nasıl bir etki yaratırlar? Dumanda kaybolmuşların eşitlik, adalet, özgürlük, din, demokrasi gibi kavramları, kendi başlarına nasıl yorumladıklarına değinmek istiyorum. Bu tür kelimeler, kendi özlerinden, gerçek anlamlarından işlerine gelindiği gibi, o denli soyutlandılar ki, birileri "özgürlük" dediğinde; artık onu diyene gülümseyerek bakıyoruz; inanmadığımız için. Kelime var, ama kendisi yok. Kelime var, ama sadece burjuvaya var. Kelime yok, ama sadece alt ve orta sınıflar için yok. Bu kelimenin varlığını,

HAVA DURAĞI

25

1 Kasım 2025. Yıl: 5, Sayı: 25. İki ayda bir hazırlanır. 2025 Mayıs, Temmuz, Eylül aylarında hazırlanmamıştır. Abide-i Hürriyet Cad. No: 89, K:1, D:2, Şişli, İstanbul. e-posta: an.secki@gmail.com, X: An_Secki. Ücrete tâbi değildir. Pdf formatında yayımlanır. Okurları tarafından kağıda basılabilir. Sosyal veya a-sosyal medya ortamlarda paylaşmak serbesttir. Hazırlayan: Cevat Akkanat. Bu sayıda: Canan F. Çavdar, Nil Prottel, Hilâl Polat Özdemir, Ali İbrahim Savaş, Hüseyin Kaya, Bedran Yoldaş, Fatoş Ö., Sümeyye Karaaslan, Mehmet Akgül, Mustafa Işık, Erdal Noyan, Taner Gürses, Cevat Akkanat, Hukuk Danışmanı: Av. Ali Akkanat.

ceplerinize bakıp kontrol edebilirsiniz; zengin değilseniz, cebinizde özgürlük kelimesini bulamazsınız.

Aynanın İçinden Geçen Duman'ın Hikâyesi

Kelimelere anlam yüklerken nasıl bir metot izlenebileceği üzerine akıllı bir dünya tanıyorum. Alice Harikalar Diyarı'nın önemli bir kahramanı, Yumurta Adam, bu konuda bizleri Aynanın İçinden kitabında uyarıyor (s. 58-59).

"Ben bir kelime kullandığımda, ben onun ne anlama gelmesini tercih ediyorsam o anlama gelir... ne eksik ne fazla. Önemli olan: Sen çok farklı şeyler ifade eden kelimeler yapıyor musun? Önemli olan: Asıl anlamın hangisi olacağı... hepsi bu kadar."

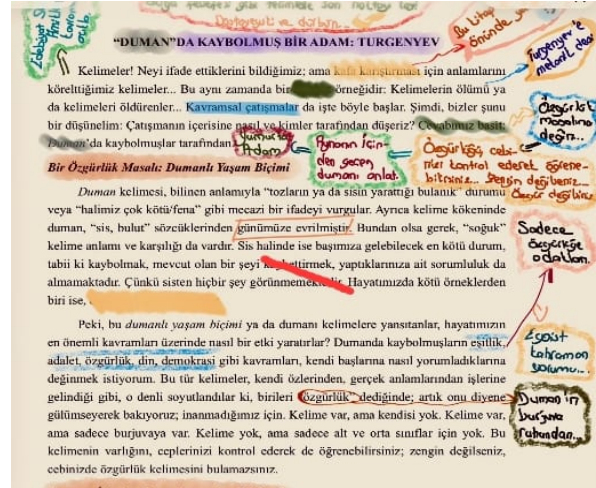
Yumurta Adam'ın söylemek istediği, konumuzun özünde gayet anlaşılır bir ifade. O diyor ki, bir kelimenin asıl anlamını, istediğin gibi kullanıp yönetebilirsin. Yeni anlam oluşturmak, dumanlı yaşam biçimini benimseyenlerin en temel özelliği. Bu durumda ise "anlaşılmazlık" meselesi ortaya çıkar. Oysa bazı kelimeler, anlamlarını zamanla yitirdi ya da değiştirdi veya özerlerini kaybetti. Bunu da dumanda kaybolmuş adamlar mı yaptı? Mesele öyle de görülebilir. Örneğin, özde Fransızca bir kelime olan "burjuva" kavramı, ilk kullanıldığı dönemde, asilzade sınıfından olmayanlara yönelik sıradan kent halkını ifade ediyordu, ancak bu kelime daha sonra seçkin zümreleri tanımlamak için kullanıldı. Yine geçenlerde "ütöpik edebiyat topluluğu" gibi bir grup tarafından kurulan Edebiyat Sektörü Ansiklopedisi'nde de *burjuva* kavramına denk düşmüştüm: Birtakım yazarların ya da şairlerin kendi benliğini unutmaması, modernite altında kelimelere anlam yüklemesi gibi farklı şekillerde açıklanmış. Kelimenin altına da şu not bırakılmış: Burjuva yaşam biçimi ömrü uzatıyor. Cebinde özgürlük kelimesini bulamayanlar, daha kısa bir hayat sürüyor.

Turgenev'in Duman'ı: Bu Kitap Halkın Önünde Yakılmalı!

Özgürlük meselesi, burjuvanın bakışları ve kitapları arasından da incelenebilir. Bu kavramın genelde, özgürlüğün zıddını ifade eden birçok konuyla ilişkilendirildiği dikkat çeker. Ben bu başlık özelinde sadece Turgenev'in *Duman* eserinde değindiği özgürlük konusuna ilişkin değerlendirme yapmak istiyorum. Özgürlüğün köylü kesime sunulması gerektiği üzerine değil, özgürlüğün köylülere sunulmasının gerekip gerekmediği üzerine yapılan tartışmadan rahatsız olduğum için bu değerlendirmeye odaklanıyorum. Kitabın baştan sona duman ile kaplı olduğunu, özgürlüğü istemeyenlerin seçkin/burjuva kesimi kapsadığını görüyorsunuz. Kitaptaki bu burjuva kesimden birisi şöyle diyor (s. 34): "Bir sürü basmakalıp sözcük biliyorum. Mesela özgürlük, düzen şayet basmakalıp

sözcüklerdir." Bu da yetmezmiş gibi, Batı yandaşı olan ve hayatını o minvalde yaşayan Turgenev'in kendi ruhunu yansıtan bir açıklama da mevcut (s. 34):

"Evet efendim evet, bir batıcıyım ben, Avrupa'ya sadığım; yani daha doğrusu kültüre, şimdilerde bizde öylesine keyifle alay edilen kültüre sadığım; uygarlığa -evet, evet, bu sözcük daha uygun- da sadığım ve yürekten seviyor, inanıyorum ona; başka bir şeye inancım yok, olmayacak da. Bu sözcük, uy...gar...lık hem anlaşılır, hem temiz, hem kutsal bir sözcüktür; milliyet, şan gibi kan kokan diğer tüm sözcüklerse benden uzak olsun!.."

Turgenev'in *Duman* kitabı, yazıldığı dönemde çok fazla eleştiri alan, özellikle de Dostoyevski'yi kızdıran kitaplardan biridir. Bu kitaba ilişkin kızgınlığının temelini üstte yer verdiğimiz Batı yanlısı açıklamaları kapsıyor. Dostoyevski'nin kitabı okur okumaz koşarak Turgenev'in yanına gittiği, Henri Troyat'ın *Dostoyevski* adlı kitabında anlatılır. Dostoyevski kitapla birlikte sinirle Turgenev'e gider. Kitapta anlatılanları, Rusya ile bağlantılı bulmadığını ve eğer gerekirse Rusya'ya daha yakından bakması için ona bir dürbün bile alabileceğini söyler. Hatta şunu da ekler: "Bu kitap halkın önünde yakılmalı!" Kitaba başlarken; "acaba yakılacak kadar var mı" diye düşünüyorsunuz.

Duman kitabında Dostoyevski'yi kızdıran yerlerin daha başka neler olabileceğini tahmin edebiliriz. Aslında bunun için özellikle de burjuvayı temsil eden kahramanların konuşmalarını incelemek yeterli. Bir grup general ya da askeriyede üst düzeyde çalışan kişiler, bir mekânda sohbet ediyorlar. Köylünün özgürlüğe ihtiyacının olmadığını ifade ettiklerini duyduğunuz an, hemen masanın başından kalkıp gitmek istiyorsunuz. Çünkü bunun için geliştirdikleri görüş çok ilginç (s. 69): "Özgürlüğün halka tatlı mı geldiğini düşünüyorsunuz? Gidip bir sorun halka!" Halkın özgürlüğü istemediğini, özellikle de köylünün özgürlüğe sahip olunca ne yapacağını bilemeyeceğini anlatıyorlar. Yine başka bir adamın köylülere özgürlüğü desteklediğini, ancak yine de onlara son derece

zalimce davrandığı görülüyor. Aynı zamanda şunu destekliyorlar: Kölesin, çünkü sürekli olarak efendiye ihtiyacın var. Kitabı okuduğunuz zaman kendinize şunu soruyorsunuz: Burada yazar, yani Turgenyeve, o Batılı sevdasına tutulmuş yazarımız, sizce neyi savunuyor? Bu konuda özellikle yazarın *İlk Aşk* isimli kitabında da bir özgürlük güzelleme geçiyor (s. 41): “Özgürlük, insana özgürlüğünü ne kazandırır biliyor musun? İrade, kendi iradesi ve onun verdiği güç özgürlükten daha iyidir, iktidarı o verir. İstemeyi bilmelisin, böylece özgür olur ve yönetirsin!” Turgenyeve’nin özgürlük üzerine geliştirdiği düşünceler, duman içerisinde sürekli olarak kayboluyor. Çünkü en azından bu son özgürlük güzellemesini okuduğumuzda, şunu düşünüyoruz: Özgürlük, o halde alınan bir şey mi, yoksa verilen bir şey mi? Yahut çalınan bir şey mi? Güç-irade-özgürlük ilişkisinde, ‘iradeniz güçlüyse şayet özgür olabilirsiniz’ denilmek isteniyor. Bu oldukça karmaşık, dumanlar arasında kalmış bir ifade. Bu konular, yani köylünün özgürlüğü ilişkisi, günümüz için tartışılacak bir detay tabii ki değil. Ancak o dönemde, yazarları iki gruba ayıran önemli sorunlardan biriydi. Benim hedefim, Turgenyeve’nin bu konuda nerede olduğunu anlatmak. Önemli bir detay ise belki şu: Özgürlük kavgası günümüzde sonlandı mı? Hayır, özgürlüğü sadece dumanın içerisine attılar, çünkü Batılı ülkeler bunu başarabildi; bizler de özgürlük için yalnızca “kayıp ilanı” verebiliyoruz.

Turgenyeve’ye Mekanik Dersi Veriyorum

Turgenyeve’yi eleştirmemin nedenlerinden biri, onun neyi desteklediğini anlamakta güçlük çekmenizdir. Bir kahramanın söylediği bütün cümleler arasından yazarı seçmeyi bilmeniz gerekiyor. Ancak ben Turgenyeve’yi kahramanların arasında göremiyorum. Bunu ise kendisinin duman içerisinde kaybolmasına bağlıyorum. Örneğin, *Duman*’ı okurken bazı egoist kahramanlara denk düşünüyorsunuz. Bunlardan birisi şöyle diyor (s. 97): “...bu doğuştan yetenekli, kendi kendini eğitmiş insanlar mezarımda bile tepemi attırırlar!” Sonra da doğuştan yetenekli insanların başarılarını küçümseyen sözlerle bu tezi savunuyor. Bir adamı anlatıyor mesela; bir okul okumamış ama bir çeşit saat yapıyor, okumadan mekanikten anlıyor. Ama o ‘egoist kahraman’ onun için şöyle diyor (s. 98): “Mekanikten hiç anlamazken bir çeşit saat yapan o adamın yerinde olsam, o saati utanç direğine asarım.” Mekanikten anlaması için okumasının şart olduğunu öne sürerek bu tezini savunuyor. Çünkü cümlelerin devamında, kitaptaki bu görüş sizi etkiliyor.

Şöyle düşünüyorsunuz: Okumanın gerekli ve önemli bir şey olduğunu anlatmak isteyen Turgenyeve’nin, okul okumamış bir insanın doğuştan yeteneğini küçük gören bir egoist kahramana neden

ihtiyacı var? Yazar, kitapta ayrıca bu tür insanların gerçek bilim ya da sanatla ilgilerinin olmadığını da açık bir şekilde ifade ediyor. Oysa Bilim Tarihi’ni biraz okuyan ya da düşünen her insan şunu bilir: Bilim, varlığını her zaman Diplomasız Mühendis grubuna borçludur. Biraz araştırırsanız şayet, mühendislik sanatının temelini tamircilere dayandığını görebilirsiniz. Örneğin; mühendislik ve havacılık çalışmalarının en önemli konularından olan aerodinamik biliminin asıl kurucuları Wright Kardeşlerdir; ama onlar mühendis, matematikçi ya da fizikçi değillerdi, sadece birer bisiklet ustası ve tamircisiydiler. Başka bir örnek, Michael Faraday için verilebilir. Onun hakkında şöyle bir detay veriyor Guillen (s. 124):

“Faraday, yoksul, cahil bir sokak çocuğundan farklı değildi. Dahası, 13 yaşına bastığında yalnızca zor okuyup yazabilmesini öğrenmiş olmasına rağmen okuldan tamamen ayrılma zamanı da gelmişti. İşçi sınıfının geleneklerine göre, genç adamın artık bir iş bulması gerekiyordu.”

Faraday, sonra kendine bir iş de buldu. O sadece bir ciltçi çırağı olarak işe başladı. Ekonomik nedenlerden dolayı büyük eğitimler alamadı. Diplomasız bir kimya ve fizik bilginiydi. Matematikle arası asla iyi olmadı. Hatta matematiksel hayal gücüne sahip olan ve sadece matematiksel olarak doğa felsefesini açıklayabilen 17. yüzyıl insanının bu konuda yanlış bir yönde olduğunu düşünüyordu. Ona göre asıl önemli olan, titiz bir deney düzeneğidir. Aslında tüm bu gelişmeler olsun ya da Milattan Önce bir fiziksel işçi konumunda olan metal işçileri ya da çiftçiler olsun... Bilim özünü temelde diplomasız birçok mühendise borçludur. Buna değinmek istememin nedeni, günümüzde Turgenyeve örneklerinin artmasıdır. Ben de galiba Dostoyevski gibi bu kitabı sinirle okudum. O dönemde yaşasam, Turgenyeve’ye bir dürbün de ben almak isterdim. Belki böylece iki dürbünle daha iyi görebilirdi gerçekleri.

KAYNAKLAR

Carroll, Lewis. (2025). Aynanın İçinden. Çev. Hüseyin Gündoğdu, 6. Baskı, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Guillen, Michael. (2013). Dünyayı Değiştiren Beş Denklem. Çev. Gürsel Tanrıöver, 15. Baskı, Ankara: TÜBİTAK Popüler Bilim Kitapları.

Troyat, Henri. (2020). Dostoyevski. Çev. Ayhan Gerçekler, 4. Baskı, İstanbul: İletişim Yayınları.

Turgenyeve, İvan Sergeyeviç. (2024). İlk Aşk. Çev. Uğur Büke, 1. Baskı, İstanbul: Can Yayınları.

Turgenyeve, İvan Sergeyeviç. (2022). Duman. Çev. Ergin Altay, 8. Baskı, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Umri

Mehmet AKGÜL

Yeni ergenler, biraz çekingen, biraz da saygıyla büyüklerini izliyor, yanlarına sokulmaya çalışıyor, onlardan mümkünse aradaki yaş farkını unutmalarını bekliyor, daha şimdiden ileride onlardan biri olmanın hayalini kuruyorlar. Sigara içme, argolu konuşma, hayata meydan okuma tamam da bıyığı terlemiş, çıraklıktan çıkıp kalfalığa erişmiş hatta becerisiyle kendisine usta dedirten bu yetişkinlerin bir sıkıntısını da pek anlamıyorlardı.

Büyükleri aniden sessizleşiyor, dillerinden bir ah dökülüyor, o gülen, keyifli neşeli hâlleri bir kibrit gibi sönüp gidiyordu. Bu sıkıntı ne açlığa ne avareliğe ne de bir hastalığa benziyordu. Sıkıntının adı Umri'ydi. Sokağa çıkmaya görsün gündüzü, akşamı gençlerin gözü ondaydı, gören iç çekiyor, düşüncelere dalıyordu.

Evli olup da göz süzmeyeni de yok değildi fakat onlar kendini pek bozmazdı. Hepsi de Umri'nin anacığının suçuydu. Yaşına rağmen hâlâ çok güzeldi, Umri de onun kıızıydı. Anası bir insan güzeli idiye de Umri ceylandı. Boyca uzuncarak, belce incerek, beyaz tenli, ela gözlü, lepiska saç... Giyimi kuşamı kendisine yakıştırmasını biliyor; edasında, otururunda kalkışında, yürüyüşünde her daim, bir çiçeğin açarkenki göz kamaştıran büyüleyiciliği vardı. General olup elini şöyle bir kaldırıp indirse vah karşıdaki düşmanın hâline. Gençler öyle tutkun Umri'ye. Bir Mehlika Sultan.

Mahallenin evlerinden herhangi birinde lamba geceye rağmen sönmemişe, ortada hastalık ayrılık yoksa, orada bir gencin Umri düşüncesi gecenin sessiz soluğuna karışıp duruyordur. Gündüz Umri'ye tesadüf edilmiş, baştan ayağa kaçak kaçak süzölmüş, Umri kalbe dolmuştur. Onu görüp de uyumak mümkün mü? Ayına varmaz bir kavga. Dayak yiyen de dayak atan kadar mesut. Bu, Umri'nin kulağına gidecek, Umri olur da tanıyorsa bunları, dengine getirilip yanından geçilecek, ilgisine talip olunacak. Ne de olsa uğruna dayak atıldı, dayak yenildi.

Umri, biliyor bunları fakat tepki vermez. Eninde sonunda bir evin hanımı olmak işin sonu, der, üstünde durmaz. Görücüye de belki bundan pek çıkmaz. Gençler, Umri'nin evine giden sokakta, elinde çiçekli, şekerli bir aile görseler Umri'yi kaçırdık mı demekten kendini alamaz. Yol boyunda, kıyıda köşede, dünür adayının dönüşü beklenir. İşin olup olmadığı, yürüyüşlerinden, konuşmalarından anlaşılmaya, yüzlerinden okunmaya çalışılır. Olmamıştır. O vakit alır onları bir düşünce. Umri ne ister? Okuyan mı, çalışan mı, yakışıklı mı, zengin mi? Hiçbiri bilmez. Karun hazineleri istese hakkıdır, derler. Böyle olunca çoğu ailesine açılmaz. Sanılır ki zenginlik ister, o da şu mahallede kimde var? Hepsinin isteği müşterek olur o vakit, Umri hiç evlenmesin, hepsinin olarak kalsın.

Umri, cemiyete gidecekmiş. O gün ara ki boş berber bulunsun. Sorulursa cemiyet, denir yalnız damat tıraşı az kalır onların yanında, kaşlar ipe aldırılır, surat usturanın

altına yatırılır, illaki iki perdah istenir. Dünyanın son kiri pasını da böylece yüzlerinden temizletmiş olurlar. Belki Umri titiz erkeği tutar ha! Umri, erkek kadın bir arada oturuyorsa artık bakışlardan kaçamaz, kimiyle dans eder, kimiyle birşeyler yer, içer ama bu, gençlerin hayallerindedir. Gelinin yerinde o görülür. Anası nüfusta memur. Sert de. Gevezelik olsun istemez, olursa eniklerinize sahip çıkın, demesini bilir. Umri'ye pek karışmaz, babası onu tutup bir öğretmene verdi, adam başkasına gitti, zorla güzellik olmaz, bilir. Bazen Umri'yi zengine verir, ezerler; fakire verir, aç kalır; doktor, mühendis düşünür, kadri bilinir mi, der. Sıkılır bu oyundan, uğurlu olsun da kendi seçsin ister. Seçmezse de bir ana kız yaşayıp giderler ayol! Umri işin farkında. O da süzüyor. Bu, komşuları Ustabası Halit Bey. Adam evli barklı. İşinde gücünde, sevilip sayılıyor, herkes de usta diyor, fabrikaya gide gele yol erkan da öğrenmiş. Aynı masadalar, Halit Bey, sigarasını içiyor, kadınların sohbetini dinliyordu. Eşi boyna anlatıyordu. Dudakları yavaştan pörsümeye başlamıştı. Dişleri sigaradan sarıya çalışıyordu. Halit Bey'e razı. Nedenini bilmiyorum, ayarında bir erkek diye düşünüyor. Evlerinde ne patırtı gürültü ne de küslük. Daha kapıda gülüyor, şen adam. Eşe kapıda kaç koca böyle her akşam yol gözletir. Gelirken sağa sola laf atar, hâl hatır sorar, bunu da bağırmadan yapar.

Kendinden kaçır çekinmeye başlamıştı, kız yoksa diyordu içinden, âşık mı oldun? Aralarında on yaş var. Aradakini düşünmeden hayalinde Halit Bey'e vardı. Pencerede yolunu o gözliyor. Evde yemek yapılmış, Halit Bey için sofraya kurulmuş, o yiyecek, anlatacak, o da dinleyecek. Gülüşüp duracaklar. Filmi geriye sardı, pencerede. Yuva yıkan haspa bu işte. El içine nasıl çıkıyor? Düşündü ki o Umri gidecek, nefret edilesi Umri yerini alacak. Baygın bakışlar, nefret ateşiyle dolup gözlerini yakacak.

Korktu Halit Bey'den, haftalarca aklından kovmaya çalıştı. Bakkalın askerden dönen oğlu, bakkalı ikiye bölmüş, kendine pastane tarzı bir iş açmıştı. O da Umrici. Umri göz etse kalbi yerinden fırlar, eli ayağına dolaşır, belki de bayılırdı. Umri bir masaya oturdu, akşama daha vardı, çörek yiyecek. Şu şekerli olandan. Ne de severdi bu çöreği. Bakkalın oğlu henüz hoş geldin'de şaşırdı, nutku tutuldu. Eli ayağı titredir, belli olmasın diye ellerini arkasında birleştirdi. Umri güldü gülecek ama tuttu kendini, verdi siparişini. Oğlanın tavrı karşısında içi gıdıklanır gibi oldu. Çöreği yiyip bitirmemişti ki bakkal geldi. Hoşbeş edildi. Oğlan darlamış, sıkıştırmış olsa gerek. İçeride, "Gönlün varsa al, benden rey var." dedi. Umri bu, ceylan kız, kim yok diyebilir? Haftasına söz kıyıldı, aylar sonra düğünü oldu. Evliliğinin yılına varmadan bir kız doğurdu. Şakacı kaynanası, Umri'yi severdi, gelinini gönendirmek için, "Erkekler yine yanacağa benzer, gelin hanım. Kız boylanıp poslansın da gör şenliği. Erkekler, evini yol etmezse benim de adım Huriye değil." dedi.

Yüzü kıpkırmızı oldu Umri'nin, başını öne eğdi. Huriye Hanım, parmağıyla dürttü Umri'yi, "Haydi, haydi gelin hanım, utanmana gerek yok." deyip bir kahkaha patlattı. Umri'nin kucağında bir ceylan uyuyordu.

Mağlubiyet

Nil PROTTEL

*Ruhumun ayazında üşüyorum
Yoksunluğumdan ölmek için
Kendimden kahramanlar yaratıyorum
Her biri, başka rolde...*

*Bugün
Kapanmamış yaralarımı kanatıyorum
Akan kanı gördükçe
Demek hala yaşıyorum diyorum*

*Tanrı'nın ipinin ucunda kukla olduğunu bile bile
Yaşamaktır verilen savaş
Ama ben düşünüyorum
Yıkılan kulelerde
Tutulan güneşimi izliyorum*

*Kalpten gelen acının adı gözyaşıysa
Bende artık ondan kalmadı
Gerçek acı tarifi olmayan bir sanattır
O yüzden susuyorum
Susuyorum her doğan güne...*

*Zırhıma sokuyorum kendimi
İçine sığamadıkça
Acıyorum...*

Zamansız Bir Fırtına

Mustafa IŞIK

*Gözlerin, sevgilim!
zamansız bir fırtına,
patlayışı bir goncanın
ayna tutar yaşama*

*Şafak geceden sonrası
bahar kıştan ötedir,
bulut yitirse yolunu
gündüz döner akşama*

*Neden ağaçta kuş yok
tut eşiğin hatrını,
düşmez dizi kırık at
kayıp zaman izine*

*Bektaşi geyiğiyim
başında göğün eli,
kanayan yarasıyla
bir dem varır kapına*

*Gözlerin, sevgilim!
geciken sayısız mektup,
dünya kadar yaşıyla
gözlerin sükût içinde.*

Sükûnetin Dansı

Fatoş Ö.

İçime akan gözyaşlarım içimdeki yangını söndürmeye yetmiyor. Acaba diyorum gözümden ılık ılık mutluluk akarsa mucizevi bir şekilde söner mi yangınım? Söner elbet, hiç bir acı hiç bir yangın sonsuza kadar sürmez.

Kendimi buna ikna edince yeşil yapraklar çıkarmaya başlıyorum dallarım tomurcuklarla kaplanıyor. Kurumaya yüz tutmuş cılız bir ağaçken bahar dalına dönüşüyorum adeta, aniden kopacak fırtınadan habersiz. Sonra bir anda buz kesiyor gece, sert poyraz tomurcuklarıma niye düşman diye düşünüyorum sadece tomurcuklarımı dökceğimi düşünerek...

Daha ne olduğunu anlayamadan ne dalım kalıyor ne yaprağım, bu deli ayaz dağıtıyor beni; nafile, dayanmaya çalışıyorum... Yine yokluğunla, yine yalnızlığımla başbaşa... Kabulleniyorum çaresiz, kaderime razı oluyorum. Bir ağacın hikayesini dökülen yaprak kırılan dal bitirebilir mi? Bitiremez diyorum; ben bitti demeden bitmez, ol deyip olduran bitirmeden bitmez.

Çektiğim onca acının hiç biri beni öldürmedi, bu da öldürmez, o zaman bu acıyla güçlenerek yeşereceğim baharı bekleyeceğim diyorum. Eskisinden daha yeşil yapraklarım olacak, mis kokan çiçekler açacağım. Çektiğim azap kalın bir zırh gibi çepeçevre sarıyor beni, artık diyorum hiç bir şey yıkamaz. Kabul ediyorum bahtımın omzuma yüklediği her yükü...

Başım dik, biliyorum ki imtihanım büyükse zaferim de büyük olacak. Belki de yazarak iyileşeceğim. Kimsenin bilmediği yazılarım şiirlerim varken ne kadar da mutluymuşum, hatırlıyorum. Neden bırakmışım kalemimi hatırlayamıyorum.

Kırgın Serçe Kuşları Konmaz Oldu

Bedran YOLDAŞ

*Sonbahar mevsimi gibi sararıp soldu sol yanım
Karanlık sokaklar kapısını kapatalı
Ellerim zembil tellerinde nasırlaşır
Demli bir çay içinde yelpazeye döndü
Hayallerimin orta yerinde zemheri gibi
Sarkıtlar düştü yüreğime
Şiir gibi bir meczup yüreğimin orta yerinde
Sonbahar mevsimi gibi sararıp soldu sol yanım*

*Kırkın serçe kuşları konmaz oldu yaşlı çınar dallarına
Güz mevsimi gelip çattı
Sararan yapraklar renga renk bir o yana bir bu yana
Rüzgar uğultusu gökten dört parça
Yağmur taneleri yüzümde iz bıraktı
Kırgın serçe kuşları konmaz oldu yaşlı çınar dallarına.*

Konformizm/Konfortizm ve Çürüme

Sümeyye KARAASLAN

Türkiye’de ‘konformizm’ kavramı daha çok ‘Rahatına düşkünlük, konfor ve haz arayışını merkeze alarak hareket etme, zorluklardan kaçınma, kolaycılık’ anlamlarında kullanılsa da İngilizce’de bu anlamı taşıyan kelime ‘confort’ tır. ‘Confort’ ‘Rahatlık, huzur, konfor’ anlamları taşıyan Fransızca kökenli bir kelimedir. ‘Konfortizm’ ise aslında ‘Toplumun, grubun veya otoritenin beklentilerine uyum sağlama eğilimi’ anlamına gelen ‘konformizm’ e karşılık gelmektedir.

Kavram karmaşasına dair bu çözümlemeden sonra yazının ana konusu olan ‘rahat ve haz düşkünlüğü, zorluklara direnememe halı’nın insanı ve toplumsal yapıyı nasıl etkilediğini irdelemeye çalışacağız.

Bir yönüyle de uyum sağlama özelliği kullanılan insanın ehlileşerek daha kolay yönetilebilir olması, ‘yaşam standartları yükselterek, konfor alanında tutulup kolay yönetilecek hale getirilmesi’ anlamlarıyla baktığımızda konformizm ve konfortizm uzlaşıyorlar.

Foucault ‘Hapishanenin Doğuşu’ kitabında modern şehir yapılanmasında okul, kışla, hastane gibi kurumlar aracılığıyla modern güç ve disiplin araçları kullanılarak, itaatkar, sıkı çalışan, uyumlu ve sürekli olarak içerden yönlendirilen ‘ehlileştirilmiş insan’dan bahseder. Bu insanların oluşturduğu toplumsal yapı artık güç odaklarının hatalı uygulamalarına, yanlış politikalarına ses çıkarmayan, mevcut düzeni adaletsizliğe rağmen sürdürme refleksi gösteren, kendi içinde çürümeye başlayan bir yapıya dönüşür ve aslında böylece kendini yok eder. Bu çerçevede başka bir amaca hizmet etmek üzere yapılan bir deneyi ve ilginç sonuçlarını paylaşacağız.

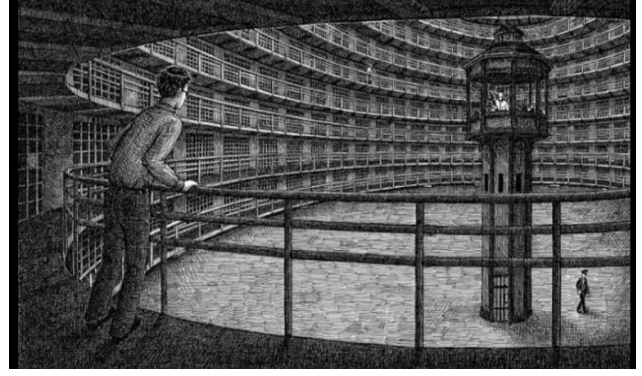
1958 yılında John Calhoun isimli Amerikalı etolog ve davranış araştırmacısı ‘Universe 25’ (Evren 25) adını verdiği bir deney yapmıştır. Deneyde nüfus artış yoğunluğunun davranışlar üzerindeki etkisini gözlemlemek istemiştir. Fakat sonuçları bakımından oldukça ilginç bir deney olmuştur.

Deney için Calhoun, içinde sınırsız yiyecek olan 5000 fareye yetecek bir şehir tasarlar. Bu ütöpik evrene 4 erkek 4 dişi olmak üzere 8 fare yerleştirir.

1. Evrenle tanışma,
2. Evrene yayılma,

3. Yok oluş evrelerinden oluşan deneyin ilk evresinde onlarca bölme, bölmelerde yüzlerce oda olan bu evrende fareler kendilerine özel odalar belirleyip yeme içme gibi aktiviteleri birlikte yapacakları ortak alanları tercih ediyorlar. Bu evre çoğalmaya başlama evresi oluyor.

İkinci evrede ise hızlı bir nüfus artışı oluyor. Nüfus ilk 100 günde 4 katına çıkıyor. Nüfus 600’e ulaşıncı fareler arasındaki tedirginlik gerginliğe dönüşüyor ve güçlü fareler kendi bölgelerine gelen zayıf farelere saldırmaya başlıyorlar. Bu zorba fareleri ve kaosu gören bir diğer fare grubu da çatışmadan kaçınmak için kendi odalarından çıkmamaya başlıyorlar. Sadece yemek için dışarı çıkan bu fareler şiddetten ve özel mülkiyetten uzaklaşıp duyarsızlaşarak çiftleşme isteklerini dahi kaybediyorlar.

Üçüncü ve son evre olan yok oluş evresinde ise 2000’e çıkan fare nüfusu maksimum sayıya ulaşıyor. Bu şiddet ve kaos ortamında çocuklarını bile korumayan, öldüren anne fareler, zorbalıkla, vahşice ve saldırganca diğerlerini öldüren fareler, bu çatışma ortamına tamamen duyarsızlaşarak üremek istemeyen farelerin varlığıyla artık üreme faaliyeti tamamen sona eriyor. Sonuçta fareler yaşlılıktan ölmeye başlıyor. Son dişi fare de ölünce deney sona eriyor.

Bu deney 5000 fareye yetecek kadar alan ve yiyecek olduğu halde haz odaklı ve konforlu yaşam formunda bireylerin bir diğerini nasıl tehdit olarak gördüğünü, saldırganlık eğilimini arttırdığını, sadece kendini ve çıkarlarını düşünen farelerin şiddete ve vahşete kendi konforlarını bozmamak pahasına sessiz kaldıklarını, bu duyarsızlık halinin onları tamamen kuşatmasıyla artık çiftleşme güdülerini bile kaybettiklerini, böylece de kendi sonlarını hazırladıklarını, insana sosyal davranış yönüyle en benzeyen hayvan olan fareler üzerinden ortaya koyuyor.

Buradan hareketle Maslov’un ihtiyaç hiyerarşisinde iddia ettiği gibi insanın fizyolojik ihtiyaç, güvenlik ihtiyacı gibi ihtiyaçları tamamlanırsa kendini gerçekleştirebileceğine dair teoriyi gözden geçirmek gerektiğini söyleyebiliriz.

Oxford Sözlüğün bu sene için seçtiği kelime de bu çerçevede çok manidar: ‘Brain rot’ yani ‘beyin çürümesi’ kişilerin konfor alanında kalarak, zorluklara göğüs germeden, kolay olanı tercih etmesinin bir sonucu olarak ortaya çıkmış bir kavram oldu.

Polonyalı düşünür Žižek’in ‘Suriye’de Neyi Gözden Kaçırdık?’ makalesinde ‘Foucault’nun “Modern Batı iktidarının pasifize edici, etkisizleştirici ve normalleştirici biçimleri” olarak nitelendirdiği, gerçekliğin “nesnel” bir ifadesi olarak pozitivist bilgi anlayışı, “ideolojinin sonu”nun ideolojisi. Bir yanda sözümona ideolojik olmayan uzman bilgisine sahipken, diğer yanda ise her biri kendine özgü (Foucault’nun tabiriyle) “Kendilik kaygısına” -kişinin hayatına zevk katan küçük şeylere- odaklanmış dağınık bireylere sahibiz. Liberal bireyciliğin bu bakış açısına göre, her türlü evrensel bağlılık, özellikle de hayati risk içeriyorsa, şüpheli ve “irrasyonel”dir.” Dolayısıyla küçük haz arayışındaki bireylerin artık bir dava uğruna savaşma, ölme konusunda isteksiz olmasının Batının sorunu olduğu, yani Batı yönetimlerinin kendisine konfor vadettiği bireylerinin, Franco Berandi’nin ifade ettiği gibi ‘ Batı dünyasının parçalanışına’ sebep olacağı iddiasıdır.

Bugün ‘direncilik, zorluklarla baş etme becerisi’ anlamındaki ‘resilience’ çokça seslendirilen bir kavram oldu. Pedagojik yaklaşımlar çocuklara sorumluluk verilmesi-

ni, belirli bir yere kadar zorlanması gerektiğini, bunların çocukların psikolojik dayanıklılığını ve yaşam tatminini uzun vadede arttırdığını söylüyorlar.

Bu çerçevede Kuran-ı Kerim’de

“Demek ki, gerçekten zorlukla beraber bir kolaylık vardır. Evet, gerçekten zorlukla beraber bir kolaylık vardır.”

(İnşirah, 94:5-6)

“Andolsun ki sizi biraz korku, biraz açlık, biraz maldan, candan ve ürünlerden eksiltmek suretiyle imtihan edeceğiz. Sabredenleri müjdele.”

(Bakara, 2:155)

“Şüphesiz, Allah yolunda mücadele eden ve sabreden kimselere büyük bir mükâfat vardır.”

(Âl-i İmrân, 3:146)

“Kim Allah’a karşı gelmekten sakınır ve sabrederse, şüphesiz Allah iyilik yapanların mükâfatını boşa çıkar-maz.”

(Yusuf, 12:90)

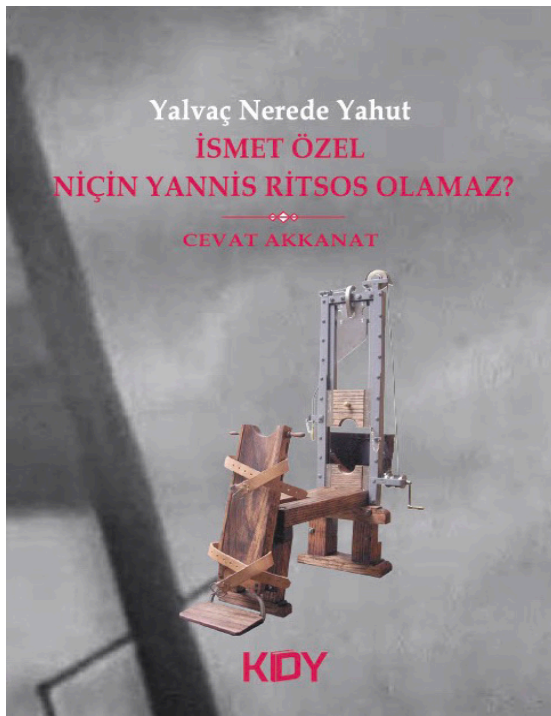
“Ey iman edenler! Sabır ve namazla yardım dileyin. Şüphesiz Allah, sabredenlerle beraberdir.”

(Bakara, 2:153)

ayetlerine baktığımızda dini literatürde aslında imtihan olmak, sabretmek olarak tanımlanan şeyin insanın mental, psikolojik, ruhsal, hatta fiziksel açılardan gelişmesine imkan veren fırsatlar olduğunu düşünebiliriz. Ahiret inancı olan kişiler için de sadece bu dünyada fayda sağlayan bir şey değil aynı zamanda sonsuz huzur ve kurtuluş reçetesi vadi olduğunu söyleyebiliriz.

Ve böylece yine insanoğlunun mevcut sistem, yaygın görüş, moda söylemleri takip etmesi durumunda ne kadar gaflete düştüğünün, vahiy gibi bir otoritenin insanı bu düşüp kalkmalardan koruduğunun ve çağlar üstü tekliflerle onu geliştirdiğinin bir fotoğrafını görmüş oluyoruz.

CEVAT AKKANAT’TAN YENİ KİTAP!

www.kitapyurdu.com/yazar/cevat-akkanat/4000.html

Her Kişi Niyetine

Ali İbrahim SAVAŞ

*Kimdi o peynir yüklü gemi güvertesinde
Leylekle anlaşılmaz muhabbetlere dalan
Kimdi hep felaketli günlerin ertesinde
Musalla önlerinde utanmadan ağlayan*

*Kimlerdi çok puslu bir gecenin yarısında
Hastanın sapasağlam dişlerini söken
Kasıtlı bir şekilde zamanın gerisinde
Mevcut birikimine acımasızca çöken*

*Hangimiz pazarladı bize ait ne varsa
Her değerimiz takma, her bir kıymetimiz süs
Vefa, kardeşlik, sadakat artık karaborsa
Sincan zulme direnir, kan ağlamakta Kudüs*

*Her kişi niyetine, her kişi niyetine
Meyyit ortada kaldı yok mudur kaldırıcı
Herkes hazır olsun fiilinin diyetine
Kim içecek bakalım sunulan baldırıncı*

*Her ne hikmetse herkes dışta arar kötüyü
Hakikati yansıtmaz aynalar paslı puslu
Sakın ha dikkatli ol, açma, açma kutuyu
Akl-ı selim kör topal, kim divane kim uslu*

*Kimler önden gidiyor, kimler gelir geriden
Ayak izleri belli kimse inkar edemez
Kimlerin haberi var öteden ve beriden
Suç samur kürk olsa kimse giyerim demez*

*Yetiş yetiş ey idrak kimler peşinde senin
Bir ateş düştü bugün sevgili gülzârıma
Harebeye dönmüş âh o muazzam bedeninin
Kimler yetişir bundan böyle âh u zârıma*

Dökülüyor Yüzü İnsanların

Taner GÜRSES

Dökülüyor yüzü insanların sapsarı başak

*Mengenelerce sıkışan ümit iğnesi
İpeksi süzülüyor rüzgar hançeri*

*Bu ovalar güzel kuşlar nereye arkadaşlar
Ceylanların gözlerine çelik namlular
Kurtlar uzaktan seyre dalmış yiten zamanı*

*Kanımıza dokunuyor ne dinlesek
Ezanlar her kulağa ayrı okunmakta
Kim bu zillate dur der bilmeyiz
Aynalarda yüzümüz utancımız gibisi yok*

Son Günler

Cevat AKKANAT

9 Mart 2023

*Aylak adamıydım şehrinin iyi mi
Rüzgâra verirdim tek bakışlarımı
Getirdi belki benden önce sana beni
Gözlerinle gözlerim kenetlenirdi*

16 Mart 2023

Süreyya Şahin “bu kitabınızdaki sevdiğim şiirlerden biri” diye yazmış. “Sen Bir Sevda Ağacısın Türküler Büyütür Yüzün”deki “Elvedasız” şiirinden bahsediyor. “Elvedasız”ın bulunduğu sayfayı da fotoğraflamış.

17 Mart 2023

*gözünün ucuna nasıl da kondurulmuşum
kölesiyim işte gamzelerinin
siyahı bir noktayım sende
e r i d i m*

xxx

Sevim Deran’dan “Gözlerimden Yüzün Kulaklarımdan Sesin” şarkısını dinliyorum. “Unutamam seni...”

*“Gönlümdeki sevgi
Dudaklarımda ismin
Silinmedi senelerdir...”*

Sonrasında İnci Çayırılı “Neden Bilmem Bu İptila” ve “Kıskanıyorum”, Tülay German “Burçak Tarlası”, Hafız Burhan “Aşkın Göz Yaşları”, Çağdaş Türkü “Uyanıyor Ankara”, Joan Baez...

xxx

Edebiyat dergilerinde sayım döküm cetvellerine bakıyorum; âdeta içgüveyine arka oda işlevi görüyorlar. Buradan dinamik şair ve yazarlar; dörtbaşı mamur yazınsal metinler çıkmaz.

xxx

Birikim dergisinin Şubat/Mart (406/407) sayısında iyi bir iş çıkarılmış. “Aylık Sosyalist Kültür Dergisi” etiketini yer yer zedeleyen söylemlere rastlansa da okunmalı bu sayı.

xxx

Yaklaşık bir yıl önce, Mart 2022’de yayımlanan şiir kitabım Kabuk için şu mottoyu kullanıyorum: “Ekmeği ve rilmeyenler için, Kabuk; şiir...”

xxx

Türkiye Yazarlar Birliği, üyesi şaire mobing ve sansür uyguluyor. Yazar ve kaynak yayından habersiz ve izinsiz alıp yayımladıkları yazıyı siliyor:)))

Şu <http://tyb.org.tr> sayfası bulunamıyor. Şu web adresi için web sayfası bulunamadı: <https://tyb.org.tr/cevat-akkanat-siir-gunler-9-muhtesem-sunter-uzeri-ne-59668h.htm> HTTP ERROR 404

Gerçi bunu 13 Temmuz 2016 tarihinde yapmışlardı. Bir gün sonra D. Mehmet Doğan ile konuyu telefonla görüşmüş, aramızda tatsız bir diyalog geçmişti.

19 Mart 2023

Edebiyat Haber sitesi “İşte, edebiyatımızın mutlaka okunması gereken 25 romanı!” başlıklı bir haber yapmış. Baki Ayhan bunu geliştiriyor: “Bir de aynı şekilde şiir kitabı listesi yapsak...” demiş ve bir liste sunmuş. Metin Celal de bir listeyle dahil olmuş paylaşıma. Baki Ayhan’ın “Şair ismi değil, kitap ismiydi kastım. Şairlerin çok kötü kitapları da olabiliyor.” şeklindeki ikazını listemi yapıp paylaştıktan sonra fark ettim. İşte listem ve sonuna düşüğüm not:

1. Yunus Emre, 2. Nesimi, 3. Fuzuli, 4. Baki, 5. Pir Sultan Abdal, 6. Ruh-i Bağdadi, 7. Nef’i, 8. Nabi, 9. Karacaoğlu, 10. Nedim, 11. Şeyh Galip, 12. Erzurumlu Emrah, 13. Tevfik Fikret, 14. Abdülhak Hamid, 15. Mehmet Akif, 16. Yahya Kemal, 17. Ahmet Haşim, 18. Necip Fazıl, 19. Nazım Hikmet, 20. Ahmet Hamdi Tanpınar, 21. Behçet Necatigil, 22. Ahmet Muhip Dıranas, 23. Aşık Veysel, 24. Cahit Sıtkı, 25. Orhan Veli, 26. Fazıl Hüsni, 27. İlhan Berk, 28. Enver Gökçe, 29. Atilla İlhan, 30. Sezai Karakoç, 31. Can Yücel, 34. Bahaettin Karakoç, 35. Hasan Hüseyin Korkmazgil, 36. Turgut Uyar, 37. Cemal Süreya, 38. Ülkü Tamer, 39. Ataoğlan Behramoğlu, 40. İsmet Özel, 41. Hilmi Yavuz, 42. Edip Cansever, 43. Murat Çobanoğlu, 44. Ahmet Ada, 45. İsmail Uyaroğlu, 46. Abdulkadir Budak, 47. Metin Önal Mengüşoğlu, 48. Ahmet Erhan, 49. Murathan Mungan, 50. Nazir Akalın...

Bu listede kuşkusuz eksikler var. Ayrıca başta Türkçenin bütün halleriyle şiirler yazıp söylemiş şairler olmak üzere bütün dünya ozanları ustamdır. Okuduğum her şairden mutlaka el aldığımı düşünüyorum, yazıp söyledikleri için her birerine teşekkürlerimi sunuyorum.

xxx

“Ekşi Sözlük’e erişim 26 gündür engelleniyor”. Bir görsel eşliğinde söz konusu engelleme protesto ediliyor. Ben de ediyorum. Hakkımda aslı astarı olmayan paylaşımlar yayımlasalar da kesinlikle şu düşüncedeyim: Sansür kesinlikle kabul edilemez.

21 Mart 2023

Durmuş Beyazıt’ın Ehvenişer kitabını okuyorum: “yaralı bir yere gider gelir benim talihim baştan bağlı” (s. 23)

“boş bir avunma mı olsam kuş diye bizimkilere” (s. 32)

“demek eriyen kar gibi senin yokluğun” (s. 69)

22 Mart 2023

Eray Canberk’in Sincan İstasyonu’ndaki “Şiirden/Şairden” yazılarını zevkle okuyorum. Tavsiye ederim.

“Aydede, o bile tutuklu gökte lalettayın suçtan” Tahir Musa Ceylan’ın “Elde Luludi” adlı şiirinden. O da Sincan İstasyonu’nda... Çağın ruhunu veriyor Türkiye’de.

xxx

Ezginin Günlüğü. Ay Kız. “Yollarına baka baka kaldı gözlerim”

xxx

Sen geldin diye şehre

Utandı Kent Estetiği Müdürlüğü belediyenin

Bahçecilik dairesi Başkanlığı sarayın

Dibine girdi yerin

Çıkamadı hiçbir el içine

Sen gelince şehre.

xxx

İslâm Çupı ile ilgili satırlarıyla Metin Celal, bizi iki daüssılaya doğru yolculuğa çıkarıyor: Üslup ülkesi ve çocukluk, ilk gençlik coğrafyası... İşte o satırlardan bir spot: “Dikkatliydi, çok doğru yargıları vardı, adildi ve onları şiirsel cümlelerle, bol ironiyle, kendine has mizahi bir bakışla anlatıyordu. Her yazısı bir edebi deneme kalitesindeydi. Bu iyi niteliklerine ek olarak Fenerbahçeliydi.” Son cümleyi görmezlikten geleyim, çünkü ben Galatasaraylıyım! Metin Celal’in düşüncelerine, cevaben iştirak ediyorum: “Metin Bey, İslâm Çupı’yi ve onun eşsiz edebî üslubunu hatırlattığınız için müteşekkirim. Çupı’nın doyumsuz metinlerini tekrar bulup okuyayım dediyim günlerde geldi yazınız.”

İslâm Çupı ile FB Teknik Direktörü Didi

xxx

Ahmet Hikmet Müftüoğlu’nun şiirini Neşe Can okuyor: “Esirindir Benim Gönlüm”... Lem’i Atlı bestelemiş, Kürdilihicazkâr makamı, Müsemmen usulünde:

*“Esirindir benim gönlüm
Güzel gözlüm, güzel gözlüm
Melek yüzlüm şirin sözlüm
Güzel gözlüm, güzel gözlüm*

*Nehârî şen baharsın sen
Güler söyler şakırsın sen
Bakarken o an yakarsın sen
Güzel gözlüm, güzel gözlüm”*

Neşe Can

23 Mart 2023

Sahurda “adalet” okumaları. Birikim dergisinde, Emel Ataktürk Sevimli’nin yazısı. Yazısının girişinde mevcut “adli” hastalıklara vurgu yapıyor yazar: “... Türkiye’nin bugün boğuştuğu en büyük yapısal sorunların kökeninde yatan ırkçılık/milliyetçilik, asimilasyon, imha, inkâr pratikleri, düşmanlaştırıcı hafızalaştırma politikaları, tarih anlatısı gibi problemleri hakikat ve adalet arayışı, yasama ve yargının rolü, toplumsal barış, uzlaş gibi meseleler etrafında...”

xxx

Türk Edebiyatı Dergisinde (Şubat 2023, S. 592) Behcet Necatigil’in mektubu... Okunmaya, ibret almaya birebir... Birkaç satır paylaşayım:

“Hocanın hocalığı mı depreşti, dediniz? Hiç bile. İçimi sarmış, kaplamış ‘meraret’, acılık söyletiyor bana bunları. Eğer meslek öğrenimlerin dışında, elinizde bu kadar imkân varken, edebiyatla ilginizi kestinizse hiç hatırlamayın beni; Kabataş beraberliklerini silin bir kalem!”

“Şiirlerimin –şiir sayılırsa- çoğunu gece vakti kahvelerde yazdığım gibi bu mektubu da bir hahvede yazıyorum, Tophane’de bir kahve önünde, yarı aydınlıkta.”

xxx

Sahur okumaları... Kıyı dergisinin 21. sayısındaki şiirinden Yasar Bedri’nin:

“kırık bir söz bırakmıştı saza, buradan giderken”

24 Mart 2023

*Hükümet Sarayının parmaklıklarını
Kırdım geçirdim içimden gülerək
Sanırsın deprem oldu varoşlarında şehrin
İşyanlı Sükut* okudu her bir yürek...*

* Malum, İşyanlı Sükut Abdurrahim Karakoç’un şiiri.

25 Mart 2023

Şiirinin okur kalbinde karşılık bulması sevindirir şairi. Süreyya Hanım “Nasılsınız?” kitabımdan beğendiği dize-leri beni de etiketleyip paylaşmış:

*“cehaletin zirvesinde huzursuz
anıt yapımelerinde korkak
tapınaklarında vesvese...”*

xxx

Ari Barokas “Gâvurlar”, Zeynep Yüksel “Leyla Ela Gözlü Bir Çöl Ahusu”. Bu şarkının güftesi Ahmet Hamdi Tanpınar’a ait. Halil Karaduman’ın Kürdilihicazkar makamında bestelediği şarkıyı kendisinin dışında Vedat Kaptan Yurdakul, Mine Geçili, Çiğdem Gürdal, Ayşen Birgör, Berk Akgül, Zeyneb Altuntaş, Çağdaş gibi solistler de okuyor... Benim en beğendiğim icra rahmetli Halil Karaduman’a ait. Şarkıyı bulup dinleyin, ben şiirden bir bölüm sunuyorum:

*“Leyla...Ela gözlü bir çöl ahusu
Bu akşam rüyamda Leyla’yı gördüm
Derdini ağlarken yanan bir muma;
İpek saçlarını elimle ördüm,
Ve bir kemend gibi taktım boynuma
Bu akşam rüyamda Leyla’yı gördüm.”*

Kalbin Kağıda İşlediği Oya

Hüseyin KAYA

Önce ayrılıklar ayrıldı dünyamızdan, hemen ardından hasret terk etti kalbimizin ovalarını. Anadan, babadan, oğuldan, memleketten, dosttan, yârdan uzağa düşmenin sızısını duymaz oldu ruhlarımız. Sözlüklerde kaldı gurbetin, acizliğin, yoksunluğun, kimsesizliğin anlamı. Iraklar yakın oldu, yabancılar aşına ve özelemler bitti, gurbetler bitti.

Ahşap çerçeveleri ile odaları süsleyen solmuş resimlerin, bir bayram münasebeti ile uzak şehirlerden yollanmış kartpostalların izleri silindi duvarlardan. Çoğumuz için değeri kalmadı işlenmiş mendillerin, içli şiirlerin, manilerin, dağların yücesine baktıran türkülerin.

Önce ayrılıklar ayrıldı dünyamızdan ve en sonunda mektuplar. Hasretin olmadığı dünyada mektuplar neye yarar? Saklanmaktan, okunmaktan yorulan ama eskimeyen mektuplar; hamaylı gibi döşte aylarca taşınan mektuplar...

Yalnızca kağıt, kalem, zarf ve puldan ibaret değildi muhakak mektuplar. Mektup; zarfa konularak yollanan can parçası, çaresizliğin nişanesi, biraz göz nuru ve çokça yürek sızısıydı. Mektup, mahrem sığınağıydı imkansızlığımızın. Yolu beklenen, gelmeyince hüznölendiren, gelince sevindiren, önce satır satır, cümle cümle okunan; ardından kelime kelime, harf harf ruha dokunan ümitlerin iksiriydi mektup. Sesini taşıyamasa da sahibinin, konuştuğu mektuplar gönderilen kişiyle başka bir dil, başka bir mecaz ile. Yalnızca selam, kelam, hâl, hatır değildi mektuplarla gönderilen, alınan. İçimizdeki dünyanın aralanan kapısı, açılan penceresiydi mektuplarda sıralanan her cümle, her kelime. Mektup bizden uzaklaştıkça kendimizden, kendimizle başa kalmaktan uzaklaştık, kendimizi seyretmekten beyaz sayfalar üzerinde yahut bir başkasının ruhunu dinlemekten mahrum kaldık.

*Mektup selam söyle benden slaya
(Sivas Türküsü)*

Sözün, takatin, sabrın, dünyanın bittiği yerde başlar mektup ve okuyan kadar yazana dahi bir teselli, bir merhem yaşamanın açtığı derin yaralar için. Mektup, bütün eksikliklerimizi, yarım-lıklarımızı karşımıza alıp kanatmak kendimizi, deşmek yaralarımızı; bir büyüğü ayna bir başkasını seyrederek gibi seyrettiğimiz kendimizi. Mektup, dünya köprüsünden geçerken karşıya, altımızdan akıp giden zamanı durdurup başka bir mekana, kalbe sığınma arzusu; yüklerimizi üzerimizden bırakma isteği bir süreliliğe olsa da. Uzletin köşesinde, kimseye anlatılamayacak ve tarifi yapılamayacak ağırlar sardığında kalbimizi, etrafımızdaki her şeyin kenarına düştüğümüzde, sesimiz bile bize yabancılaştığında, kelimeler gündelik anlamından sıyrılarak özüne döndüğünde içimizde, kağıt ve kalemin büyüğü çağrısına edilen icabet mektup. Belki de bu yüzden ya gecenin en karanlık yerinde yazılır mektuplar yahut kimselerin görmediği sessiz bir kenarda. Kimseler görmesin isteriz mektup yazarken yüzümüzdeki, ellerimizdeki, bakışlarımızdaki efsunu zira mektup kadar mektubun içi kadar mektup yazmak da mahrem bir hâldir.

Elbette konuşmak da hafifletir yükünü insanın, dertleşmek, yürümek de. Bir türkünün nağmesine kapılmak, bir şiirin ahengine boyanmak, bir hayalin kanadına tutunmak teselli vermez olduğunda içimizdeki fırtınaya, sığındığımız son dolda kıyı, son limandır mektup. Konuşmanın değil, susmanın; ağlamanın değil yutkunmanın ülkesidir mektup yazdığımız mekan.

Kervanlar dolusu hediye neyse uzaklardan gelen, satırlar dolusu mektup da odur bekleyen için. Yazılmak ve okunmak değildir mektubun her zaman muradı; ulaşmak haber taşımak da değildir bir diyardan bir diyara. Mektup; çiçek gibi, ağaç gibi canlıdır; nefes alıp verir, büyür, serpilir, çoğalır, çiçek açar ama solsa da yazıları kurumaz. Kokusu, ruhu, kalbi de varsa mektupların bu yüzdendir. Kalemin mürekkebinde, kağıdın rengine; harflerin şeklinden, cümlelerin sıralanışına kadar hep bir şeyler saklar, sezdirme çabasını taşır mektup ki yazılardan ziyade yazılmayan, söylenenden ziyade söylenemeyen çoğaltır mektubu, değerli kılar. Kendine susup başkasına konuşmanın adidir mektup bazen. Mektup, gerçekten dokunmasıdır bir kalbin başka bir kalbe ve ruhların sarılması en çok mektuplarla mümkündür belki de. Mektupta yazılı olanlar değil, mektubun kendisidir aslolan. Mektup; kalbin, ömrün bir parçasıdır zarfa konularak yollanan.

Harflerin sesli, sesiz, ünlü ya da ünsüz diye ayrıldığı ancak noktanın virgülin dahi tek tek sayıldığı, okuyana ve yazanına göre değişen özge bir alfabesi, lisanı vardır mektupların. Kelimelerin anlamının sonsuzluğuna, yazının söz gibi uçup gitmeyeceğine bizi en çok inandıran mektuplardır belki de. Gece okunduğunda anlattığı başkadır mektupların, gündüz okunduğunda başka ve kelimeleri her okunduğunda yer değiştirir, libas değiştirir. Yazanın parmak izi, okuyanın içinde çiçeklenen gizidir mektuplar.

Sabri, beklemeyi, hasreti tanışak da yaşarken; tahammülü ve ümidi bize mektuplar öğretir. Kalemin ve kağıdın azizliğini mektuplar fısıldar bütün acılardan geçip de vurduğunda sükunetin sahiline ruhumuz. Fakirin, zenginin; sultanın, kölenin eşitlendiği ender makamlardandır bir mektubun eşiği. Titreyen parmaklarla bir mektuba başlamak, bir zarfı açmak heyecanla, umutla yahut beklenmeden gelen bir mektubun büyüğüne kapılmak ve bir mektup geç kaldığında endişeye kapılmak hâlen hayatta olduğumuzun, hayata inandığımızın ispatıdır biraz da.

Dünyaya uğramışlığımızın, hâlden hâle boyanmışlığımızın anısı ve eskimeyen gerçeğidir mektuplar; ellerimizle, kalbimizle dokunabileceğimiz. Mektup; dünyamızdan dünyaya düşen mahrem bir gölge ve kederimizin, sevincimizin, ümidimizin, hayal kırıklığımızın mahcup şahidi, bizi bizden sonrakilere taşıyan büyüğü boğça.

Kalemin kağıda işlediği kalp oyası, zarflarla diyardan diyara uçan, sahibine varıp varamayacağı bile meçhul ürkek bir güvercindi mektup kim tarafından kime gönderilmiş olursa olsun. Kiminin ucu yanmış ayrılığın ateşinden kiminin kenarında kurumuş birkaç damla gözyaşı... Yazanın parmağıyla, bakışıyla işlenmiş diye her harf, her cümle; koklanırdı, katlanıp zarfının içinde saklanırdı, açılıp tekrar tekrar okunurdu. Vefanın uzakta parlayan solgun yıldızı, sevginin ve ümidin karanlık köşelerde solmayan çiçeğiydi mektup birilerine gönderilse de gönderilmesede de.

Kime yazıyorsun bu mektubu? Elinde hiçbir adres yok...
(Cemil Meriç)

Kendine yazdığın ve okuduğun uzun bir mektuptu kalbin, rutubetli bir sandığa kilitli. Adını ve adresini unutarak okudun hiçliğini ömrünün kıyısında. Kelimeler, cümleler işledin yazgına acının oyasından, vakitsiz yağmurlarla yazıları birbirine karışan. Varlığından bir nişan, yokluğundan bir mecaz saydığın özelemlerin ve boğazına düğümlenen cılgınlığın mezarı oldu rüzgara bıraktığın her sayfa. Dilin varmıyor söylemeye, elin uzanamıyor artık kaleme. Yazdığın mektupları kıyısız bir denize bıraktın, yazamadığın mektupların dalgasında boğulurken kalbin.

Özeleştirir

Erdal NOYAN

Tarihin tanıklığına bakılırsa, sürekli gelişmiş insan soyu. Diğer sosyal bilimlerle fen bilimlerinin tespitleri de aynı. Elle tutulur, gözle görülür şeyler de nazara alındıklarında bu ortak yargıya katılmamak imkânsızlaşıyor gibi.

Önce kısa adımlarla çıkılmış uygarlık merdiveninin basamaklarından. Ateş fark edilmiş, toprak ekilmiş, tekerlek yapılmış, bazı hayvan türleri evcilleştirilmiş... Sonra üçer beşer atlamış basamakları. Barajlar, petrol kuyuları, fabrikalar... Enerji coşturmuş, bilgisayar kanatlandırmış. Tabiat köleleştirilmiş. Uzay insan yapısı uydularla doluyor. Yakında komşu kapısı olacak Mars. Bilinenleri çoğaltıyoruz. Makineleri canlandırıyoruz. Eti çatalla yiyen, ağzını kâğıt peçeteyle silen insan; böyle inceliklerden yok-sun başka cinsten canlılara göğsünü gererek üstünlük taslayabilir...

Aykırı sesler de çıkıyor ama!

İnsanın evrendeki en haysiyetli varlık olduğu kanısına, öteki canlılar tersini söyleyemediklerinden kapıldığımızı bir özdeyişinde belirten George Christoph Lichtenberg; kendimizi beğenmişliğimizle düpedüz eğlenir.

İnsanların değişerek ve değiştirerek bugünlere geldikleri doğru. Fakat bütün gelişimler ve değişimler hayatın her sahasında ve safhasında insanlığa katkıda bulundular mı acaba? Her değişim ilerici, her gelişim iyilikçi midir?

En başarılı ve en insanlıksız merhale silâh üretiminde...

Taşla, sopayla dövüşen ilk insanlar elbette geridirler kıyım gözlüğüyle bakıldığında. Ölüsü az olur ilkel silâhlarla yapılan savaşın. Vuran belli, vurulan belli; gizem bile barındırmıyor! Mızrak, topuz, ok, yay, kılıç edinmişler eskilerden sonra gelen eskiler. Beş adama bir yaydan tek atışta beş ok fırlatan ve beşini de alınlarından haklayan yiğitler çıkmışlar sahneye! Bu son cümle abartı oldu ama tarih ne kadar arınıktır abartıdan?

Dengeler bozuldukça tadına doyumamış gaddarlıkların. Toplu kıyımlar için en ateşli silâhlar gerekliydi. Tüfek yetmedi, tarayan tüfek girdi devreye. Yetinmedi insan. Top, havan, füze... Atom bombası, hidrojen bombası... Zehirli gazlar... Yiğitlik yaralandıysa da zafer garantilendi! Bir kısım insanın bir kısım insanı, hayvanı ve bitkiyi yok edişinin; havayı, toprağı, suyu berbat edişinin zaferi! Hoşlandık bir hareketle binlerce canlı öldürmekten. Sevdalandık kıyıma. Lüzumluydu da hani, ürüyorduk ha bire!

Lichtenberg, yalnız değil eleştirisinde. Bir eserindeki domuza, insanın kendinden başka hiçbir yaratığın hakkını gözetmediğini söyleten George Orwell de onun tarafında. Farenin deneyip yanılarak dehlizde yol bulmayı öğrenebileceğine fakat harita inceleyerek yolculuk tasarlayamayacağına değinen John C. Condon, sevinmemize hiç fırsat bırakmadan; farenin habersiz olduğu kusurlara, aptallıklara ve işkencelere insan dünyasında rastlandığını vurgulayarak aykırı seslere katılır. Fyodor Dostoyevski ise daha da ileri giderek, kötü insanları yırtıcı hayvanlara benzetmekle hayvanlara karşı haksızlık yapıldığını ileri sürer.

Tabiatın öteki üyeleri gibi bitkilerin de insanların tahripçiliğinden kurtuluşları mümkün merteye uzağa kaçmakta.

Johann W. Goethe'nin Werter'indeki kişiler arasında,

yaprakları bahçeyi kirlettiği ve gövdeleri güneş ışığına engel oldukları için ağaçları kestiren bir kadın da bulunmaktadır. Cevizleri düşürmek için taş atan çocuklar da sinirine dokunuyormuş ayrıca. André Gide, küçük dallar fışkırtan, tomurcukları patlayan dipdiri ağaçların acımasızca kesilişlerini anlatır Isabelle isimli eserinde. Gönül dinlendiren, göz okşayan, gölge veren, yemiş sunan bu ağaçları ucuza elde eden kişiler, keserek satmakta tereddütlenmemişler bile. Ağaçlardan süzülen yaşlar kaç kişinin umurunda!

Tüketmekten üstün değer tanımıyor insanoğlu.

Hemcinsini tüketiyor, diğer canlıları tüketiyor, evreni tüketiyor, kendini tüketiyor. Tüketirken tüketiyor... Önü alınamayan bir ihtiras bu!

Hayvanlar, bitkiler üzülmesinler!

Mutluluktan, huzurdan yitirerek kendinden öç alıyor insan. Bir kısmı bolluktan sapıtıyor, bir kısmı yokluktan kırılıyor. Fırınlarda yaktıyor sevgisizlik; gaz odalarında boğduruyor merhametsizlik... Çocuklar bombalarla parçalanıyorlar. Dünyanın kalan canını almaya bazı ülke liderlerinden birinin anlık cinneti yetecek...

Hepten kesmeli mi ümidi?

İnsanın iyiliği hedeflemek zorunda olduğunu ve özünde bu hedefin bulunduğunu söylüyor Lev Tolstoy. Barbarlık yakışmıyor insana. Yine Tolstoy'a dikkat çevirirsek, herkes ölümsüz bir anlamın yönlendiriciliğinde yaşamalıdır. Varlığına ihanet etmemelidir insan.

Erdemleri kapatan kilit kırılrsa, her şey düzelecek.

Dünya henüz yerinde dolandığına, üzerindeki onca zulme rağmen yörüngesinde dolaştığına göre; iyileşmek için ümit ve fırsat var demektir.

Ümitsizlik yasak insana...

İnsanlığıyla buluştuğunda gerçekten de üstündür insan!

ERDAL NOYAN'DAN YENİ KİTAP!

www.kitapyurdu.com/kitap/bakunun-ruzgarlari-/736781.html

Kıskançlık

Hilâl Polat ÖZDEMİR

Ne tarifi mümkün ne tasviri. Sadece şundan eminiz: İnsanı tüm hücrelerine kadar esir alan yolunu ve yönünü şaşırtan iliğimize kadar acı veren karmaşık bir his. Aklınızdan ve kalbinizden uzak tutamadığınız, sevgiye ve nefrete kucak açan ve bunlardan beslenen bir duygu. Niçin böyle hissederiz peki? Kıskançlık neyi ya da kimi kıskandığınıza göre farklılık arz eder. Yani beslendiği kaynak farklıdır. Nefretten mütevellit kıskançlık kısa sürelidir. Nefret biterse kıskançlık da nihayet bulur. Fakat sevginin kaynak olduğu kıskançlık, akıllara ve yüreklere ziyan... Dilde beddua olur, alınan her nefeste şikâyet olur, düşte kâbus olur. Tatlı aştan ağı olur. Onu herkesten ve her şeyden sakınmak, uzak tutmak, sesini, sözünü, bakışını kıskanmak...

Hecenin beş şairinin en meşhuru Faruk Nafiz Çamlıbel'in sözlerini yazdığı ve Suat Sayın tarafından bestelenen "İntizar" ya da "Kıskanç" adlı şiirin güftesi ayrı güzel, bestesi ayrı. Güzel derken kahredici, öldürücü, müessir demek istiyorum. "İntizarın mânâsına baktığımızda "bakış" ve "beddua" gibi anlamlara geldiğini görüyoruz. Bu şiirin can yakan bir de hikâyesi var, bilmeyenler için hemen anlatacağım fakat önce bu güzel şiirin sözlerine bakalım:

*Sakin bir söz söyleme...Yüzüme bakma sakın!
Sesini duyan olur, sana göz koyan olur.
Düşmanımdır seni kim bulursa cana yakın,
Anan bile okşarsa benim bağrım kan olur...*

*Dilerim Tanrı'dan ki sana açık kucaklar
Bir daha kapanmadan kara toprakla dolsun,
Kan tükürsün adını candan anan dudaklar,
Sana benim gözümlle bakan gözler kör olsun!*

Şairin aşkına duyduğu derin ve sancılı kıskançlık herkese düşman olmasına neden oluyor. Sevdiği kadını en yakını olan annesinden bile kıskanmasına varacak kadar marazi hislere sahip olması insanın tüylerini ürpertmiyor değil. İlk dizedeki yakarışı ve yalvarışı görünce sevdiğinin konuşmasına, sesine varıncaya kadar ileri seviyede bir kıskançlık; vahamet derecesinde bir hissiyat mevcut. Faruk Nafiz Çamlıbel, akrabasının evinde gördüğü bir kadından etkilenir ve ona âşık olur. Kadından beklediği ilgiyi ve karşılığı göremez. Bu kadın hem çekici hem de tahsilli bir kadın olan Şükufe Nihal Başar'dan başkası değildir. Herkesi kendine hayran bırakan bu kadının hayatı da filmlere konu olacak kadar çalkantılı ve çok etkileyicidir. Köklü bir aileye mensup olan Şükufe Nihal Hanım, ailesinin zoruyla kendisinden yaşça büyük, cemiyyet hayatında itibarlı Sadullah Bey ile evlenir. Aralarında yaş ve görüş farkı olan çift, mutlu olamaz. Nihal Hanım'ın karşısına kocasının arkadaşı

ünlü şair Cenab Şehabettin'in üvey kardeşi Osman Fahri çıkar. Osman Fahri ve Şükufe Hanım birbirlerine âşık olurlar. Lâkin hanımefendi evli olduğu için Osman Fahri Bey'den uzak durur. Osman Fahri Bey, bunu gurur meselesi yapar ve şakağına dayadığı tabancasıyla intihara teşebbüs eder. Dört ay bitkisel hayatta kalan Osman Bey, vefat eder. Bu olayın etkisinden kurtulamayan Şükufe Nihal Hanım kocasından boşanır. Güzelliği dillere destan olan ve herkesin dikkatini çeken Şükufe Nihal Hanım'ı gören hecenin ünlü şairi Faruk Nafiz de kayıtsız kalamaz. Ona şiirler yazar ama bir türlü karşılık göremez. (Bazı kaynaklara göre aşk karşılıklıdır fakat Faruk Nafiz'in evlilik teklifine olumsuz yanıt verdiği için Faruk Nafiz Çamlıbel, tayinini Ankara'ya çıkarır ve ani bir kararla evlenir.) Nihal Hanım da evlilik kararı alır ve İstanbul Edebiyat Fakültesinden sınıf arkadaşı Ahmet Hamdi Başar'la evlenir ve bir kızı olur. Nihal Hanım bu sefer de mutlu olamaz ve iki çocuğunu da alır, evi terk eder. Boşanırlar. Çünkü Nihal Hanım'ın aklı kendisi için intihar eden Osman Fahri Bey'dedir. Yakın dostlarına tek aşkının Osman Fahri olduğunu ve bu büyük aşkı ziyan ettiği için pişmanlığını anlatır. Faruk Nafiz ise her fırsatta ona olan aşkını dile getirmiş ve:

*"Bin fersaktan duyarım kimle gülüştüğünü,
Alından öz kardeşim öpse ben irkilirim.
Değil yalnız ardına kimlerin düştüğünü,
Kimlerin rüyasına girdiğini bilirim."*

Şükufe Nihal Hanım'a âşık olan sadece Faruk Nafiz Çamlıbel değildir elbette. Nazım Hikmet ve Ahmet Kutsi Tecer de onun hayranları ve ona âşık olan şairler arasında zikredilebilir. Bu durumları bilen ve çok içeren Faruk Nafiz Çamlıbel kızmış, tayinini İstanbul'dan Ankara'ya almış ve mantık evliliği yapmıştır. Ne acıdır ki her iki şair, Nihal Hanım ve Faruk Nafiz, hayal ettikleri aşka kavuşamamışlar. Nihal Hanım, hayatının son anlarında konuşmamayı tercih ederek, sessizliğe gömülmüştür. Her ikisi de hislerini satırlara ve dizelere dökmekten başka çare bulamamış. Yazdıkları roman ve şiirleri aşklarını itiraf etmek için vasıta olarak kullanmışlardır. Faruk Nafiz hafızalara kazınan:

*"Kan tükürsün adını candan anan dudaklar,
Sana benim gözümlle bakan gözler kör olsun!"*

mısralarıyla hem ona duyduğu aşkın sebep olduğu kıskançlığı hem de ondan beklediği karşılığı görememiş olmanın hayal kırıklığını anlatmıştır. Bu dizeler 1973 yılında Suat Sayın tarafından bestelenmiş ve birçok sanatçı tarafından yorumlanmıştır. Bu iç yakan şarkıyı dinleyenler, bu eserin güftesinin hikâyesini bilselerdi acaba Faruk Nafiz'e mi daha çok üzüleceklerdi ya da yüzü bir türlü gülmeyen ve hayatının son demlerini bir bakımevinde geçiren Şükufe Nihal Hanım'a mı? Bence her ikisine de değil. Bu eser artık onlardan ziyade dinleyenlerin kendi aşkları ve kıskançlıkları için yazılmış ve bestelenmiş olacaktı. Çünkü herkes bu şarkıda ya da şiirde kendinden bir parça ve anı bulmaktadır.